

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně I. G., zastoupené Mgr. Martinem Bugajem, advokátem se sídlem Bruntál, Komenského 12/1, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 10. 2022, č. j. 19 Ad 1/2022 - 65,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci advokátu Mgr. Martinu Bugajovi **se přiznává** odměna za zastupování žalobce a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši **1 573 Kč**. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení nese stát.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 1. 12. 2021, č. j. X, zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí ze dne 6. 9. 2021, č. j. R X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o invalidní důchod pro nesplnění podmínek dle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Na základě posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Bruntále ze dne 9. 8. 2021 byl zdravotní stav žalobkyně zařazen pod kapitolu XIII, oddíl E, položku 1b přílohy k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity (dále jen „vyhláška“); pokles pracovní schopnosti žalobkyně činil 20 % a dle § 3 odst. 1 vyhlášky byl navýšen o 10 % na celkových 30 % vzhledem k dalším postižením zdravotního stavu. Žalobkyně proto nebyla shledána invalidní dle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (pokles její pracovní schopnosti nedosáhl alespoň 35%). Proti rozhodnutí žalované o námitkách (jehož podkladem byl posudek lékaře ČSSZ Ostrava ze dne 22. 11. 2021) podala žalobkyně žalobu

ke Krajskému soudu v Ostravě, který ji jako nedůvodnou v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl.

[2] Krajský soud si pro posouzení zdravotního stavu vyžádal nejprve posudek Posudkové komise Ostrava (dále jen „PK MPSV Ostrava“) ze dne 10. 5. 2022 a následně i srovnávací posudek, který vypracovala dne 5. 10. 2022 Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně (dále jen „PK MPSV Brno“); jednání PK MPSV Brno nebyla žalobkyně přítomna. PK MPSV Brno u žalobkyně konstatovala dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který byl podmíněn zejména vertebrogenním algickým syndromem zejména bederní páteře, bez známek poškození nervů, které spadá pod kapitolu XIII, oddíl E, položku 1b vyhlášky s procentuálním rozpětím 10 % - 20 %. Vzhledem k uváděným obtížím, omezujícím některé denní aktivity, se posudková komise přiklonila k horní hranici rozpětí a k navýšení o 10 % z důvodu dalších zdravotních obtíží. Celkový pokles pracovní schopnosti žalobkyně tak činil 30 %. Krajský soud zdůraznil, že sám zdravotní stav žadatelů o invalidní důvod nepřezkoumává, ověřuje pouze, zda je posudek úplný a přesvědčivý, případně, zda byla posudková komise řádně obsazena. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje postižení, jež má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Krajský soud při hodnocení posudků posudkových komisí dospěl k závěru, že srovnávací posudek PK MPSV Brno je úplný a přesvědčivý. Oba posudky (PK MPSV Brno a PK MPSV Ostrava) se shodly na závěru, že se u žalobkyně nejednalo o žádný stupeň invalidity a oba shodně označily za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti vertebrogenní poruchu s nálezem lehkého funkčního postižení. Krajský soud proto uzavřel, že i přes zjištěný dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně nebyl prokázán pokles její pracovní schopnosti v takovém rozsahu, aby bylo žalobkyni možné považovat za invalidní.

[3] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Stěžovatelka namítá, že se posudková komise (není specifikováno která - pozn. NSS) nevypořádala s tvrzenými problémy stěžovatelky při chůzi po schodech a nerovném terénu a při druhém posouzení (pravděpodobně myšleno PK MPSV Brno – pozn. NSS) nebyla přítomna jednání posudkové komise, ačkoliv zde byl učiněn zásadní závěr, který má vliv na hodnocení jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu; proto bylo nutné, aby byla přinejmenším posudkovou komisí zhlédnuta, ne-li odborně vyšetřena. Stěžovatelka je navíc přesvědčena, že nejvýznamnějším dopadem na pokles její pracovní schopnosti je perzistující astma bronchiální při chronické sideropenické anemii z gynekologických ztrát anebo sideropenická anemie sama. Dále namítá, že krajský soud nebyl oprávněn posuzovat její zdravotní stav, neboť soud je dle § 75 odst. 1 s. ř. s. povinen při přezkoumání rozhodnutí vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Za zcela zásadní pochybení pak stěžovatelka považuje skutečnost, že krajským soudem nebyla vypořádána námitka, v níž se ohrazovala proti tomu, že nebyla přizvána k jednání v řízení o námitkách, v rámci kterého byl vypracován nový znalecký posudek. V závěru stěžovatelka uvádí, že byl nedostatečně zjištěn skutkový stav, neboť nebyla vzata v potaz intenzivní bolest stěžovatelky, přecházející do pravého kyčelního kloubu a která ji v životě limituje.

pokračování

[5] Žalovaná se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry krajského soudu a navrhla, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

[6] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k posouzení důvodnosti kasačních námitek, musel se zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti.

[7] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. (ve znění účinném od 1. 4. 2021) platí, že *jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.*

[8] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech [...] je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů“* (rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Tento právní názor, vyslovený v době, kdy byl institut přijatelnosti omezen pouze na věci mezinárodní ochrany, je plně aplikovatelný i za současné úpravy, neboť podstata tohoto institutu se nezměnila.

[9] Stěžovatelka v kasační stížnosti výslovně neuvedla, v čem spatřuje její přijatelnost, důvody přijatelnosti neshledal ani Nejvyšší správní soud z úřední povinnosti. V řízení nebyla nastolena žádná právní otázka, k níž by se musel vyjádřit v zájmu sjednocování judikatury, najevo nevyšla ani žádná jiná skutečnost, která by svým významem podstatně přesahovala zájmy stěžovatelky.

[10] Stěžovatelka namítá, že nebyl řádně zjištěn její zdravotní stav, jelikož nebyla posudkovou komisí vyšetřena, posudek byl vypracován bez její osobní účasti a posudková komise nevzala při posuzování v potaz její obtíže s chůzí do schodů a po nerovném terénu. Dále je názoru, že byla nesprávně stanovena rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

[11] Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je posouzení vzniku invalidity otázkou odbornou, medicínskou, a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si nemůže učinit úsudek o této otázce sám (srov. například rozsudek ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, č. 511/2005 Sb. NSS, z novější judikatury pak například usnesení ze dne 7. 6. 2023, č. j. 1 Ads 40/2023 - 30, nebo ze dne 27. 4. 2023, č. j. 2 Ads 138/2022 - 44). Může si ale vyžádat například vyhotovení srovnávacího posudku, není-li (ze svého laického pohledu) o závěrech posudků přesvědčen (viz například rozsudek ze dne 15. 4. 2021, č. j. 1 Ads 252/2020 - 25). To ostatně krajský soud v nynější věci učinil.

[12] Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob Ministerstvo práce a sociálních věcí,

které za tím účelem podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení zřizuje jako své orgány posudkové komise (srov. rozsudek tohoto soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, č. 526/2005 Sb. NSS). V jimi vypracovaných posudcích se pak hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochované pracovní schopnosti pojištěnce, ale formulují se v něm i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Posudky jsou tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na něž je soud při nedostatku vlastní odborné erudice odkázán; proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jejich jednoznačnost, úplnost a přesvědčivost (srov. například rozsudky ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, č. 526/2005 Sb. NSS, ze dne 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016 - 57). Předložený posudek pak soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na jeho mimořádný význam v daném typu řízení bývá důkazem rozhodujícím, nevzbuzuje-li z hlediska své komplexnosti a přesvědčivosti žádných pochyb, a nejsou-li současně známy ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by hodnotu posudku mohly zpochybnit (srov. například již zmiňované rozsudky č. j. 6 Ads 11/2013 - 20, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54; dále též rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 5 Ads 49/2003 - 136).

[13] Posudek, který se zpracovává v řízení o žalobě proti rozhodnutí o nepřiznání invalidního důchodu, lze považovat za úplný a přesvědčivý jen v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným žadatelem a tyto posudkové závěry jednoznačně a konkrétně zdůvodní. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost, přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 - 48, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61, a ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 - 58).

[14] Z odůvodnění napadeného rozsudku (viz zejména odst. 12) je zřejmé, že se krajský soud výše zmíněnými atributy posudků vypracovaných PK MPSV (Ostrava a Brno) zabýval v intencích výše zmiňovaných požadavků judikatury a na tomto základě srozumitelně vyložil, proč považuje posudky za úplné a přesvědčivé. Neshledal proto důvodné ani námitky týkající se obtíží stěžovatelky při chůzi či nesprávného určení rozhodující příčiny jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, neboť tyto otázky jsou otázkami medicínskými, které není soud oprávněn posuzovat (viz odst. [11] výše). Z odst. 7 odůvodnění napadeného rozsudku se podává, že problémy stěžovatelky spojené s dolními končetinami (tedy nepochybně i namítané obtíže spojené s chůzí) byly v posudcích brány v potaz, a navíc byly definovány jako rozhodující příčina nepříznivého zdravotního stavu. Nelze proto souhlasit s tvrzením, že tyto obtíže nebyly posudkovými lékaři zohledněny.

[15] K námitce, že posudková komise pochybila, neboť učinila závěr o zdravotním stavu stěžovatelky, aniž by ji osobně vyšetřila, Nejvyšší správní soud uvádí, že podle jeho ustálené judikatury není povinností orgánů lékařské posudkové služby v každém případě provést vyšetření posuzovaného. Přítomnost posuzovaného na jednání posudkové komise by byla nezbytná pouze v případě, pokud by zdravotní dokumentace o jeho zdravotním stavu byla neúplná, některé nálezy nejednoznačné či dokonce rozporné, případně pokud by bylo třeba došetřit některé skutečnosti v rámci vyšetření za hospitalizace a komise k tomu potřebovala podrobnější informace (viz rozsudky ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 91/2012-19, nebo ze dne 5. 2. 2016, č. j. 2 Ads 209/2015-76). Krajský soud srozumitelně vyložil svůj závěr, že posudková komise vyšla z dostatečných podkladů, zejména lékařských zpráv, které

pokračování

pocházely z osobních vyšetření stěžovatelky. S ohledem na zcela obecně formulované námitky, kterými stěžovatelka proti oběma posudkům posudkové komise brojila, aniž by její závěry konkrétně zpochybnila, nelze předpokládat, že by její osobní přítomnost při jednání posudkové komise přispěla k jinému posouzení rozhodných skutečností (srov. například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2022, č. j. 4 Ads 311/2020 - 36, a ze dne 19. 1. 2023, č. j. 7 Ads 333/2021 - 21). Konečně, pokud jde o tvrzení, že krajský soud sám posuzoval zdravotní stav stěžovatelky, je třeba stěžovatelku odkázat na odst. 8 odůvodnění napadeného rozsudku, kde krajský soud konstatoval, že při posouzení otázek zdravotního stavu vycházel z posudků vypracovaných PK MPSV. Navíc si krajský soud nechal vypracovat srovnávací posudek PK MPSV Brno, v němž byly uvedeny totožné závěry, jako v předcházejících posudcích OSSZ v Bruntále a PK MPSV Ostrava. Ze srovnávacího posudku PK MPSV Brno rovněž vyplývá, že zdravotní stav byl posuzován ke dni vydání rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 9. 2021 (viz str. 4 posudku ze dne 5. 10. 2022). Krajský soud tak postupoval v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s.

[16] Lze tedy uzavřít, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti; krajský soud se přitom v napadeném rozsudku od této judikatury neodchýlil a nedopustil se ani procesního pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatelky. Jelikož podaná kasační stížnost svým významem nepřesahuje podstatně vlastní zájmy stěžovatelky, musela být podle § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítnuta.

[17] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4; č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice měla ve věci plný úspěch, v daném typu řízení jí však ani v tomto případě právo na náhradu nákladů řízení nevzniká. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nemá žádný z účastníků.

[18] Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 1. 2022, č. j. 19 Ad 1/2020 - 27, byl stěžovatelce ustanoven zástupcem advokát Mgr. Martin Bugaj. Dle § 35 odst. 10 *in fine* s. ř. s. platí, že zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Zástupci, který byl stěžovateli ustanoven soudem, náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 10 věta první, část věty za středníkem s. ř. s.). Odměna za zastupování advokátem v řízení o kasační stížnosti byla určena podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 a § 9 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), a to za jeden úkon právní služby poskytnuté stěžovateli v řízení o kasační stížnosti (písemné podání - kasační stížnost). Odměna činí 1 000 Kč a režijní paušál činí 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Jelikož advokát je plátcem DPH, podle § 35 odst. 10 věty druhé s. ř. s. se odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 21 % z částky 1 300 Kč, tj. 273 Kč. Ustanovenému zástupci stěžovatele tedy náleží odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti v celkové výši 1 573 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 25. října 2023

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu